www.svoboda-news.com

СВОБОДА

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.

SVOBODA

UKRAINIAN DAILY

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ. РІК XXXIII. Ч. 236. Джерзи Сити, Н. Дж., субота, 10. жовтня, 1925.

VOL. XXXIII. No. 236. Jersey City N. J., Saturday, October 10. 1925. THREE CENTS

Робітничі юнії за повним постійним виключеннєм японської іміграції.

АТЛЕНТИК СИТІ, Ню Джерзі, 8. жовтня. — Річна конвенція Американської Федерації Праці розглядала нині питанне іміграційного закона. Конвенцію займало передовсім питанне допущення іміграції з Япону та других країв Азії, бо конвенція довідалася, що в конгресі є законодавці, готові змінити іміграційний закон у тому напрямку, щоби допускати азійську іміграцію, коли американським промислам буде треба робітників.

По довгій дебаті конвенція приняла одноголосно резолюцію, в якій Американська Федерація Праці займає становище, непримиримо вороже до допущення іміграції з Азії. Американська Федерація Праці заповідає, що вона буде поборювати сю пропозицію всіми своїми силами.

Дальше конвенція ухвалила резолюцію, в якій домагається від федерального уряду, щоби він розвів слідство над тим, на скільки правдою є, що при будові військових шкіл федерального уряду не допускається до праці зорганізованих робітників.

Цікаву резолюцію в справі межинародного мира предложила рада робітничих юній міста Портленду, в стейті Орегоні; після сеї резолюції американський уряд мавби скликати на слідуючу весну розоружну конференцію держав до Вашингтону та предложити сій конвенції проект, щоби всі держави, не беручі участи в якійсь війні, здержалися від висилки оружа воюючим сторонам.

КЛОПОТИ З ГАДЮКОЮ.

НЮ ЙОРК, 7. жовтня. — Одна поліційна стація міської поліції дістала нині телефонічну вістку від якоїсь пані Ліліен Ловері, що в її хаті появився великий вуж. Налякана жінка просила поліцію о поміч.

Поліція вислала сейчас двох полісменів, які з револьверами й палками в руках увійшли до комнати та стали осторожно шукати гадюки. Шукали довго і не найшли ні сліду. Тимчасом поліція, не діставши від висланців ніякої вістки, післала ще двох полісменів на поміч. Перешукали хату, шукали в других мешканнях, але не найшли нічого. Прийшов на се й капітан поліції зі ще двома полісменами, і пошукування почалися наново. Сим разом для впевнення, вживано смердючої амонії, ба навіть сльозної бомби, але гадюка все таки не вилазила. Поліція почала вже переконувати жилців, що гадюки певно нема та що вона хиба могла привидітися. Та пошукування так засмерділи хату, що родина мусіла заночувати в сусідів.

ПОДОРОЖ КУЛИДЖА ПО ЗАХІДНИХ СТЕЙТАХ.

ВАШИНҐТОН, 7. жовтня. — Президент Кулидж дає через газетярів до зрозуміння, що його промова на конвенції Американського Леґіону в Омаґа, в стейті Небрасці, відноситься справді до Ку-Клакс-Клена. Він видно думає, що республиканська партія повинна виступати при слідуючих виборах з кличем толеранції.

В своїй дальшій подорожі по західних стейтах президент виходив на кождій стації, щоби звитатися з людьми. В Ст. Луис задержався він на довше та переїхався містом. Через безпосередну стичність з народом думає він піддержати льояльність до республиканської партії.

„АМЕРИКА НЕ МОЖЕ ТЕПЕР СКЛИКАТИ РОЗОРУЖНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ."

ВАШИНҐТОН, 7. жовтня. — Підчас дебат на зборах Межипарляментарної Юнії заявив конгресмен Бертон з Огайо, що американський уряд у теперішню хвилю не може скликати нової розоружної конференції, бо се европейські держави готовіб узяти за ставленне перешкод у їх заходах коло мира. Зрештою Америка сподіється, що самій Европі таки вдасться довести до якогось розоруження.

ВІДКРИЛИ ЦІКАВИЙ ІСТОРИЧНИЙ ДОКУМЕНТ НЕВІЛЬНИЦТВА.

НЮ ЙОРК, 7. жовтня. — Американський історик Ричардсон, котрого закликала родина старих Американців Вен Рейпенів до переглядання документів у домі сеї родини, найшов межи иншим контракт купна-продажи раба. Продавав раба член згаданої родини, котрий був по професиї пастором протестантської церкви, а продав він свого раба за 1 доляра та „другі вартісні відплати".

БРУКЛИНСЬКИЙ МІСТ У НЕБЕЗПЕЦІ ВІД ОГНЯ.

НЮ ЙОРК, 7. жовтня. — Нині над раном спалив пожар старий порожний причал коло Бруклинського моста. Огонь був дуже сильний та через довгий час загрожував мостови, головно телефонним каблям, що йдуть через міст.

ХОЧУТЬ БУДУВАТИ ВАЛЬОН, ТРИ РАЗИ БІЛЬШИЙ ВІД ШЕНАНДО.

ВАШИНҐТОН, 7. жовтня. — Віцеадмірал американської воєнної фльоти Вільям Мофет ставав нині яко свідок перед скликану президентом комісію для справи воздушної оборони та в своїх зізнаннях перечив закиди, пороблені фльотному зарядови комендантом Мичелом, а відтак радив Америці виробувати на місце воздушного чернового корабля Шенандо, будувати на місце воздушного корабля Шенандо, що недавно [illegible] в Огайо, який мавби три рази [illegible]

ДОВЖНИК УТІК НА СВОЇМ КОРАБЛІ.

НЮ ЙОРК, 7. жовтня. — Нюйорський біржевик Пітер Стем, котрий мав натягнути тисячу костемерів, мав забрати всю свою готівку та втекти на власнім „яхті", (прогульковім кораблі) на океан.

НАБЛИЖАЄТЬСЯ ЗИМА.

ШИКАҐО, 7. жовтня. — Температура в місті Шикаґо понизилася майже до зера. Причиною холоду є те, що в стейтах Небрасці, Вайомингу та Савт Дакоті упали вже перші сніги сеї зими. В скалистих горах сніги сягають на полудне аж до стейтів Ню Мексико та Аризони.

БЕЗРОБІТНІ В ЛОДЗІ.

Згідно зі статистикою державного уряду посередництва праці, на терені Лодзі находиться тепер 25.000 безробітних. В порівнанню з минулим тижнем число безробітних піднеслося о 2.360 осіб.

НЕБУВАЛІ СПЕКИ В БОЛГАРІЇ.

В цілій Болгарії панують страшні спеки. Температура доходить до 38 степенів Цельзія в тіні. Наслідком спеки вибухли в богатьох місцевостях пожежі.

ПЛЯТИНОВА ГОРЯЧКА В ПІВД. АФРИЦІ.

В Лідебурзі (в Півд. Африці) натрапили на великі поклади плятини. Місто на якийсь час позволило добровільно використовувати поклади дорогоцінного металю. А що з усіх сторін краю почали сходитися люде для використання хвилі, а навіть ізза моря, місто мусіло просити помочі в уряду, щоби не дійшло між копальниками до проливу крови. Уряд обіцяв поробити заходи, щоби перешкодити всяким непорозумінням.

ХТО НАЙДАВНІШЕ НОСИВ ОКУЛЯРИ?

Французький окуліст др. Буржоа видав історичну працю, в якій згадує про біблію в рукописі з 1380-го року. Біблія переховується в паризькій національній бібліотеці. Є в ній зображений на малюнку св. Павло в окулярах. Тимчасом окуляри для далекозорих людей знані були вже сто літ скорше. Доказує це місце в книжці, яка вийшла в Фльоренції в 1299 році п. з. „Траттато дель Говерно делля Фамілія". Там сказано: „Я жию тепер пригнічений великим тягарем моїх літ, так що не міг би читати і писати без помочі „Оскіялі" зв. очними склами, які винайдено на пожиток і користь бідних старців, яких сила зору ослаблена". Тома з Модени намалював у 1352 році фресковий малюнок, що є в захристії церкви св. Миколая в Тревізо. На образі бачимо цілу капітулу чина Домініканів. Сорок портретів чернів, зайнятих читанням і писанням. Усі вони працюють без окулярів на очах, лише один-одинокий в окулярах. Є то кардинал Гоз із Провансії. На носі у нього окуляри з зовсім округлими склами, які порушається спеціяльною шруб-кою. Еспанці називають такий інструмент „гафа", а напинали ним лук. Окуляри його зовсім похожі на окуляри св. Павла на образі з 1380 року. Отже покищо кардинал із Провансії є звісний як перший, що носив окуляри.

ПРОТИЖИДІВСЬКІ ВИСТУПИ.

З Відня доносять, що в лічничій місцевости Шенберґ, в долішній Австрії улаштовано концерт, дохід з якого мав іти на вбогих дітий. Організаторами концерту були Жиди. В часі концерту ґрупа гакенкрайцерів (націоналістів) дуже побила організаторів д-ра Гальра і Феля. Протижидівські виступи огорнули швидко цілу лічничу місцевість і тревали цілу ніч. На другий день дуже багато лічників, між ними і християн, виїхало зі згаданої лічничої місцевости.

КОЛЕКТИВІЗАЦІЯ СІЛЬСЬКОГО ГОСПОДАРСТВА.

На центральній комісії незаможних селян у Харкові, в доповіді про колективні господарства було зазначено, що 40 прц. незаможних селян не мають інвентарю й для них нема іншого ратунку, як обєднання в колективи. Про самі колективні господарства подано такі відомости: На 1. січня ц. р. було 5074 колективи, а на 1. квітня 6074. В середньому один колектив обнимає 11 родин і 52 їдців та 120 десятин землі. Переважаюча часть членів колективів — незаможники (80 прц.), решта середняки. Кепсько розвиваються колективи там, де не переведено землевлаштування, а де землевлаштування обняло покищо 60 прц. колективів. Урожайність на колективних господарствах на 26 прц. вища як індивідуальних. (Пр. Пр. 20/8).

ЮШІВАРА АБО „ХАТА ҐРІХА".

Юшівара то не є одна хата, але є то загалом 45.000 хат і хатинок. Вони твоярть одно передмістя Токія. Електрична залізниця йде до того передмістя. При вході є сильний поліційний кордон, який кождого допитує, чого приходить, а як потрібно зажадає й леґітимації. Здовж довгої променади стоїть цих 45.000 японських „домів ґріха". Кожня хата має деревляні решітки, що надає їй вигляд великої клітки. Ціла Юшівара, то вистава торговлі людьми. Пять-шість молодих дівчат сидить у такій хаті. Танцюють, подають чай або співають до музичного інструменту. Зодіті в найрізнішу національну пестру ношу. Головно рожевої й фіялетової краски, що надає всьому дивного чару при освітленні соток тисяч електричних ляп. Ніч у Юшіварі те, що для инших міст день. Усі дівчата прийшли тут або самі або родичі дали їх сюди. Инші наймаються лише на якийсь час, щоби заробити собі віно. Японцеві зовсім не є це на перешкоді, щоби женитися з дівчиною такої минувшини. Суйно глядіти, як дівчата-учениці відвідують свої сестри, говорять із ними. То одинока звязь їх із батьківським домом. Хто хоче дістати таку дівчину, мусить її собі купити. Власники тих домів стоять перед дверми й голосно вихвалюють прикмети своїх дівчат. Усі ті жінки — як узагалі японські жінки — добрі і терпеливі. Кореанська приповідка каже: „Мужчина то найнизше сотворіння небес, а найбільше небесне сотворіння землі, то жінка". Тимчасом у Японії найбільше поширені венеричні недуги. Поступові Японці домагаються скасування Юшівари.

БАНКРОТСТВО ПОЛЬСЬКИХ БАНКІВ.

Вслід за банкротством одного з найбільших польських банків а це „Банку для гандлю і пшемислу" йдуть инші. В Познаню збанкротував „Польскі банк гандльови". Кілька дальших варшавських банків, між ними один дуже поважний є на добрій дорозі до скорого банкротства.

Львівський „Банк господарства крайового" так догосподарився, що втратив грубі міліони. Має скандал в звязку з надужиттям фабрики шкір „Мазаґа". Переводиться слідство. Назначено нову дирекцію.

БЕРЛІНСЬКІ КЕЛЬНЕРИ СКЛАДАЮТЬ ГРОШІ.

Державна німецька статистика виказує, що в одному місті Берліні за місяць липень зложено до ощадних кас більше як в попередніх місяцях. Найбільше складають кельнери великих ресторанів, а далі адвокати, лікарі і дентисти. Всі ощадности берлінського населення в касах виносять разом 80 міліонів золотих марок.

ОРИҐІНАЛЬНИЙ ЗБИРАЧ.

Одного із найбогатших англійських збирачів (якого скупість увійшла в приповідку, а який ніколи не дав і найменшої суми на якусь мистецьку ціль) спитали раз, що він властиво робить із тими величезними сумами грошей, які заробляє. Він відповів: „Я в молодих літах збирав збірку мовен і ґравюр, одначе вона все ще некомплетна". На просьбу показати цю дорогоцінну збірку, відповів банкир: „Думаю, вона вас не буде цікавити, бо монети, які я призбирав, то соверени, а ґравюри, то банкноти англійського банку".

ВІДКІЛЯ ВЗЯЛАСЬ НАЗВА ОМНІБУС?

З нагоди столітнього омнібуса французькі газети подають подробиці на цю тему. Париж є колискою обширних возів, запряганих кіньми, з отвертими сидженнями. Заки зявився автобус, возами такими послугувалися по більших містах, бо не були дорогі в порівнанні з дорожками й фякрами. Точно сто літ тому назвали їх омнібусами. Але подібна правильна комунікація звісна була вже й скорше і також у Парижі. Наслідком едикту короля Людвика XIV. основався в 1662 році інститут званий „Кароссеє а сінк Суї". То були вози на вісім люда. Їздили в означену пору означеними шляхами. Але це підприємство могло вдержатися лише короткий час. Справжні новітні омнібуси впровадив 1825 року горожанин міста Нант на призвище Омне (Омнес). Від цього пішла назва омнібус а також і з того, що ті вози були призначені для всіх (латинське: „омнібус). Коли ті вози поширились добре в Нант, Омне ввів омнібусові шляхи також у Парижі. Тут вози таксамо скоро стались популярними і поширювалися. В Лондоні якийсь Шілідер перший ввів омнібусову комунікацію в 1829 році. В Берліні в 1837 році було пять омнібусових шляхів і 20 возів. При цій нагоді можна згадати, що фякер (двокінний) вперше появився у Парижі. Назва фякра пішла з того, що перший заїздний дім фякрів був при вул. св. Фякра.

Німці годяться на вступленнє Німеччини до Ліґи Народів без застережень.

ЛОКАРНО, Швайцарія, 8. жовтня. — В переговорах аліянтів з Німеччиною зайшла важна зміна. Німецька делеґація заявила свою згоду на вступленнє Німеччини до Ліґи Народів без застережень. Се сталось по приватних розмовах аліянтських міністрів з німецькими міністрами. Аліянти обіцяли Німеччині свою поміч в Лізі Народів, щоби змінено її конституцію так, аби Німеччина була з неї задоволена, а саме, щоб не боялась, що Ліґа Народів може довести до того, що на території Німеччини могла-б вестися війна.

З уваги на те серед учасників конференції запанувала надія на успішне вирішенне плянів конференції.

ПРИВАТНА РОЗМОВА МІНІСТРІВ.

ЛОКАРНО, 8. жовтня. — Вчера вечір німецький канцлер Лютер і французький міністер закордонних справ Бріян покинули конференцію і виїхали над озеро Маджоре, де пересиділи в ресторанції півтора години на приватній розмові.

Розмова була про політику й інші справи, а була товариська і щира.

Міністри не подали до відома цікавим кореспондентам, про що вони говорили. Тільки дізнались вони, що рахунок за вечерю заплатив Бріян, з чого виходить, що він просив Лютера на розмову.

ТАЙНІ ПЛЯНИ ЧІЧЕРІНА.

ПАРИЖ, 8. жовтня. — Німецький промисловець Арнольд Ротенберґ оголошує, що російський міністер закордонних справ Чічерін виїхав з Росії для тайних плянів. Він каже, що Чічерін хоче заключити тайний оборонний договір з Польщею, а з Німеччиною союз і на основі того союза обійшов Німеччині Альзацію і Лотарингію від Франції.

ЧІЧЕРІН ШУКАЄ НОВИХ СОЮЗНИКІВ.

БЕРЛІН, 8. жовтня. — В тутешніх поінформованих кругах заявляють, що Чічерін робить заходи, щоби крім Німеччини і Польщі притягнути до умови з Росією Югославію і Грецію.

Сими умовами він хоче ударемнити евентуальну умову локарненську.

АНҐЛІЯ І ТУРЕЧЧИНА.

ЛОНДОН, 8. жовтня. — На конференції англійської консервативної партії в Брайтон заявив премієр Болдвин, що Анґлія не гадає покидати Мосула і не уступиться відтам на домаганне Туреччини.

КАТОЛИКИ ПРОТИ ФАШИСТІВ.

РИМ, 8. жовтня. — Італійські католицькі робітничі юнії, обєднані в „Християнських Юнійних Організаціях Італії", виступили проти умови фашистів з промисловцями, на основі якої лиш сі обі сторони мають право вирішувати спори між робітництвом і промисловцями.

У заяві католицьких юній сказано, що робітники мають право належати туди, куди хотять, і боротись при помочі свобідно обраних організацій.

УКРАЇНСЬКИЙ ПРОТЕСТ ПРОТИ ПОЛЬСЬКОЇ ЗЕМЕЛЬНОЇ РЕФОРМИ.

ВАРШАВА, 18. вересня. — Дня 17. с. м. на засіданню сенату при дискусії над проектом закона про земельну реформу сен. Черкавський заповів, що Українці і Білорусини не голосувати-муть за проектом закона. Сей проект — казав він — стремить до поселення на окраїнних землях польського селянина для ґольонізації окраїн. Такий проект можемо повалити або недопустити до його виконання.

Він далі так говорив:

Не боїмось закидів анти-демократизму і шовінізму. Агресивність польської демократії для нас гіршою ніж агресивність правиці. Давнійше поглядувались на історичну місію польського народу на східних землях, нині замісць ославленого месіянізму ідеться на окраїни в імени демократизму для іншиї цілий. Виступаємо тепер проти того проекту закона як колись сенатор Стецький в російській думі протестував проти переведення російським урядом земельних реформ на польських землях. В імени українського й білоруського клюбу заявляю, що ми одинокі господарі на наших землях і самі собі переведемо правдиву і правну земельну реформу нашими власними законодатними тілами, а будемо апелювати до опінії всього цивілізованого світу з причини насилля, яке Поляки завдають нашому народови.

СКАСОВАННЄ ҐУБЕРНІЇ НА УКРАЇНІ.

ХАРКІВ, 15. вересня. — Центральна комісія для проведення на Україні адміністративних реформ рішила скликати ліквідаційні пленуми донецького і катеринославського губерніяльних виконавчих комітетів. Комісія рішила звернутись до ВУЦВК-ту з прошенням затвердити її постанову про цілковиту ліквідацію харківської губернії. Праця усіх ліквідаційних губерніяльних комісій має покінчитися з днем 1-ого жовтня с. р. Таким чином на Україні не стане губерній. Найвисшою адміністративною одиницею буде тепер округа, по ній піде район, а далі громада.

ТИХОН „БЛАГОСЛОВИВ" КИРИЛА.

ПАРИЖ, 6. жовтня. — Російський православний архиепископ Введенський, котрий приїхав з Росії, каже, що патріях Тихон перед смертю „благословив" Кирила Романова на царя Росії.

Він заявляє, що Тихон обдурював большевицку владу, буцімто з нею примирився, а навіді він і помер мученіком.

„SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays, at 83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.
Edited by Editorial Committee.
Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J., on March 30, 1914, under the Act of March 3, 1879.
Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 24, 1918.

SUBSCRIPTION RATES:
Three cents a copy.
One year ..... $ 7.00
Six months $3.75
Three months ..... $ 2.00
Foreign and Jersey City Rates:
One year $10.00
Six months ..... $ 5.00
Three months ..... $ 2.75

ПЕРЕДПЛАТА:
Поодиноке число три центи.
На рік ..... $ 7.00
На пів року ..... $ 3.75
На три місяці ..... $ 2.00
В Джерзи Сити і Заграницею:
На рік $10.00
На пів року ..... $ 5.00
На три місяці ..... $ 2.75

За кожду зміну адреси платиться 10 центів.
За оголошення редакція не відповідає.
З Канади належить висилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.
Телефон „Свободи": 498 Montgomery. Тел. У. Н. Союза: 1838 Montgomery.
Адреса: "SVOBODA", 83 GRAND STREET, JERSEY CITY, N. J.

ЩЕ РАЗ СТРАЙК І ОБЕЗПЕЧЕННЄ

Наша стаття про страйк і обезпеченє видимо тронула в живучу струну, що за неї заговорило трох відділових секретарів. З їх слів видно, що такі недостачі, які згадувала ся стаття, по відділах справді вже трафляються. Деякі члени, притиснені страйком, уже справді покинули обезпеченє.

Секретарі висказують надію, що стаття вплине на таких членів, які може вже задумалися зробити таке саме собі, або таких, які вже суспендовані, але ще можуть без труду назад відзискати свої членські права. Ще краще булоби, якби ні секретарі ні відділові уряди не покладали сеї надії на газету, але додали до її акції й свою поміч. Колиб так урядники піднесли сю справу на відділових зборах та постаралися о належите вияснення справи, то певно богато членів можнаби вратувати перед втратою членства й обезпеченя.

Добрий аргумент про сю справу подає один зі згаданих трох секретарів. Пише він таке:

„Додати до сеї статті я хочу ще одно. Я вже про се говорив своїм членам зі свого відділу, і неодного переконав, і я певний, що й другі сим дадуться переконати. Як котрий страйкар сказав мені, що він не може платити та що він обійдеться без обезпеченя, то я йому говорив таке:

„Ви хочете відступити від організації, щоби не платити вкладки. Ви хочете не платити вкладки, бо тепер приходиться тяжко платити. Ви певно вичерпали вже всі свої ощадности, які ви мали в банку, або вичерпали богато з них, і тепер хочете щадити ще далі та обмежувати свої видатки. Я се знаю й без вашого говорення, бо й я був у страйку, і то неоднім. Але я ніколи не покидав організації, і за нізащо яби її не покинув. А знаєте, чому? А тому, бо якраз у страйку моя родина потребує забезпеченя як найбільше. Не вірите? Лишень подумайте: Як я працюю, то я не маю довгів ні в бучера, ні в гроцерни, ні нігде инде, і ще маю гарненьку суму в банку, яка росте по кождій пейді. Якби я так не-дай Боже, вмер, то родина з посмертним не малаби ще такого великого клопоту. Взялаби ощадности з банку, взялаби посмертне зі Союза, і якось заратувалабся на якийсь час. Довгів до плаченя не малаби ніяких, одні кошти похорону требаби заплатити з банкової книжки й посмертного.

„А тепер дивіться на положенне моєї родини в час страйку: Банкова книжка не росте кождої пейди, а скапується, як сніг на сонци. Кождого тижня треба дещо виняти. Затягаються довги в бучерни, в гроцерни, біля за гез не платяться, аж грозять замкнути гез. Потреває так страйк кілька місяців, і чоловік уже скупить собі всього. Але найби я так поскупив місячної вкладки до Союза, а відтак Бог захотів і я вмер. Що булоби з моєю родиною? Ощадностий в банку ніяких. Довги не лишень за похорони, але й за хатні видатки. Одинокий ратунок посмертне. А якби так посмертного не було, то тоді родина остається круглими жебраками. Мене ховають на кошт міста, родину викидають з хати на вулицю. Ідіть собі, куди можете. Вас не треба. За вас ваш батько не подбав. Тепер уже ви знаєте, чому я за нізащо не відступиби від організації та чому я кажу, що якраз у час страйку, коли робітник має малі ощадности, він потребує запомогової організації ще більше, як в робучий час."

„Так я говорю своїм знакомим, і ручу Вам, що се помагає. Ви пустіть се в газету, най другі знають, а може їм моя рада поможе."

Подаємо вимок зі сього листа, щоби показати членам, як декотрі з них працюють для добра організації, не то що не бояться ніяких трудностий, але ще й кожду трудність уважають за найкращу нагоду для себе показати свій талан, свою винахідчивість, свою здібність зарадити сій трудности. Трудно сказати, звідки наш дописуватель узяв сю здібність, — чи приніс він її уже зі собою зі старого краю, чи набрався він її в Америці, приглядаючися до американського життя, яке власне тим відзначається, що люди не лякаються трудностий, але тішуться ними як нагодою виказання свого талану, — досить того, що така гроява серед членства є незвичайно корисна. Організація не може стояти людьми, які на всякі біди лишень скиглять, плачуть, волосся рвуть, до неба о поміч кличуть, а нічого не роблять. Організація може стояти людьми, які роблять організаційну роботу, на організаторах. А організатором є той, хто заговорює про організаційні справи, про користи організації, з людьми, які про неї мало або нічого не знають, або знають некорисні, фалшиві річи, але й організатором є також і той, хто приступившого вже в організацию члена, але ще хиткого, піддержить у вірі в добру справу, в користи членства. Союзови треба і одних і других організаторів. Він має і одних і других. Йому треба їх ще більше. Кождий з нас може стати і одним і другим. Організуймо нових членів та придержуймо при організації вже зорганізованих.

ЧИТАЙТЕ УКРАЇНСЬКІ КНИЖКИ І ГАЗЕТИ БО ЧАСТЕ ЧИТАННЄ ВЕДЕ ДО ПРОСВІТИ, А ПРОСВІТА — СЕ СИЛА. — ПИШІТЬ ПО НАЙНОВІЙШИЙ ЦІННИК

ХЛІБОРОБСЬКА РУТНА В ГАЛИЧИНІ І ПОЛЬСЬКА ВЛАДА

Сьогорічний рік — рік великих урожаїв в цілому світі — ні в чім не був ласкавий для Східної Галичини. Надійні виглядн в перших часах перекеслилися живлювими повенями, які навістили край наш при кінці червня і в перших днях липня ц. р. Над населенням Галичини висить марево господарської катастрофи.

На основі матеріялів зібраних повітовими виділами розміри шкід, які поробили самі лише виливи рік, представляються ось так:

Повени захопили 14 повітів воєвідства станиславівського, 16 повітів львівського, 1 тернопільського, а 20 краківського, разом 51 повітів. Візьмім під увагу лише воєвідства львівське і станиславівське і пригляньмося їх втратам. В обох воєвідствах навістили повени з виливів Сяну, Дністра, Прута і їх допливів 1,100 громад, причім зруйнували грунти 47.750 господарствам, з 238,750 членами родин. Повени затопили цілком і знищили 91,576 гектарів управних грунтів і ушкодили 1599 господарських будинків, засипали намулом і пісками 3974 гектарів.

Сума шкід оцінена разом на 23,839,000 золотих, причім 22 міліони припадають на самі рільні плоди, решта на будинки (около 700,000), дороги і мости. Найбільші шкоди понесли повіти: Перемишль (2,549,-900 зол.), Ярослав 2,400,000 зол.), Долина (2,358,000 зол.), Рудки (2,131,000), Самбір (2,259,000), Станиславів (1,948,-000), Калуш (1,527,000), Жидачів (1 міл. 326,000), Стрий (1,147,000 зол.). Инші повіти потерпіли шкоди трохи менші, але деякі сягають до 1 міліона золотих.

Як візьмемо ще на увагу знищення, що прийшло в деяких українських повітах краківського воєвідства і девять громад в бучацькім повіті станиславівського воєвідства, то цифри вийдуть значно вищі.

До цього приходять ще шкоди в регуляційних і меліораційних роботах, які оцінено в обох воєвідствах на около 4 міл. зол.

Та на цім ще не кінець. Цього року знищили гради в многих громадах збори до тла, а через безнастанні дощі нема майже ніде паші для худоби; бараболя гниє. І тут шкоди виносять також найменше 20 міл. золотих.

Такий стан, а відтак безмилосерна податкова державна шруба, що ізза фінансової кризи витискає останні соки з найбільш податного хліборобського населення, довели хліборобське населення до крайности. Нині податкова влада може витиснути від цих потерпівших хліборобів податки і зворот кредитів лише дорогою секвестрацій рештки рухомого майна та ліцитацій нерухомого, а в ніякому разі не видусить від них готівки, бо її нема не лише в потерпівших від стихійних нещасть але й у тих господарів, які не впали жертвою стихії. Таке величезне висилення є ще завсіди наслідком катастрофальних попередніх літ. До того ще ціни збіжжа залежні від міжнародних торгових цін нині є такі низькі, що не йдуть в парі з коштами продукції, і власники не є в силі навіть покрити ціною запасів збіжжа своїх давніх зобовязань та незвичайно високих податкових претенсий. Тим більше годі вимагати цього від рільників, що потерпіли такі великі шкоди. Тому посипалися до влади представленя, просьби, рекурси.

Міністер скарбу премієр Грабскі, по довгих і настирливих жаданнях представників хліборобського населення дав себе вкінці переконати, що в Галичині і цей рік щодо земельної продукції не є світлим, та що хліборобське населення Галичини не в силі платити. Тож обіцяв поміч.

Думав би хто, що п. Грабскі поведе акцію в напрямі поліпшення долі потерпівших через відписання або відложення платности державних кредитів, мораторії для передвоєнних і теперішних приватних довгів, через більшу матеріяльну поміч для потерпівших у формі нових кредитів, грошевих чи збіжевих допомог на засіви, через регуляцію понищених рік та потоків, меліорацію понищених доріг, мостів і піль і що таким робом державна поміч буде дійсно видатна, безпосередня і посередня, — ця остання: через уділення бідним селянам нагоди заробітків.

Але цього зовсім нема. Ціла поміч полягає лиш в тім, що міністер Грабскі дозволив відложити платність кредитів, уділених державою в грошах чи в збіжжу в 1924 році на осінні засіви, до осени 1926 року, але й то лише тим рільникам, які цього року потратили аж більше ніж половину зборів. Отсе вся поміч, більше ніяка. Кожному ясно, що це крапля в морі, яка ще залежить від доброї чи злої волі старостів, котрі мають опінювати, чи даний господар утратив 49 прц. чи 50 прц. зборів!

Виправдування уряду, що ось державний скарб не має сили спромогтись на більшу поміч для галицького селянства, бо сам він потапає у загально-господарській скруті, є малою потіхою для селянина. Нинішню катастрофальну крізу польського державного господарства викликала фінансова і загальна політика того самого таки премієра Грабского і його попередників. Для нас нинішне положення українського селя може бути хіба одним досвідом більше, який спонукає нас до трівкійшої і основнійшої економічної самоорганізації, яка єдино і в часах елементарних лих може прийти нашому селу з допомогою.

Хто є фаталістом, може шукати тех потіхи у біблійній надії: „Дав Бог колись у богатім Єгипті 7 літ худих, по яких прийшли товсті". Календар каже, що ось минає семий-худий рік наших гараздів під Польщею.

М. Творидло.

СОЦІЯЛІСТИЧНИЙ КОНГРЕС У МАРСЕЛІ ТА УКРАЇНСЬКА СПРАВА.

(Спеціяльна кореспонденція з Европи),

При кінці серпня відбувся в Марселі (Франція) міжнародній конгрес тих соціялістичних партій, що обєднані в так званім другім (небольшевицькім) Соціялістичнім Інтернаціоналі. На цім конгресі брала між иншим участь також делеґація української соціял-демократичної партії Великої України та обговорювалися справи, що відносяться безпосередньо до української справи.

День перед відкриттям конгресу відбулася нарада приватна **конференція делеґацій з території бувшої російської імперії**. На цій конференції були крім представників України (Мазепа, Бочковський, Безпалько, Матюшенко) також делеґати Естонії, Латвії, Литви, Фінляндії, Польщі, Грузії та Росії. На конференції обговорювалися два питання: 1) відношення до большевизму і 2) відношення до польської політики на „кресах".

Щодо відношення до польшевизму, то на тій конференції проявилися ті самі два погляди, які боряться між собою в цілім соціялістичнім Інтернаціоналі. Перший з них висловив до тепер найяркійше німецький соціялістичний теоретик Карль Каутський у своїй брошурі „Соціялістичний Інтернаціонал та радянська Росія." Каутський заступає ту думку, що сучасний російський большевизм відіграє ролю реакції та що комуністичний режім в С. Р. С. Р. **мусить катастрофічно упасти**. Тому Каутський радить соціялістам з території радянського союза бути готовими до **неминучого масового повстання** проти большевиків. По думці Каутського, коли після упадку большевиків соціялістичні і демократичні партії не захоплять проводу у свої руки, то невдоволення має можуть використати російські монархісти, які так само, як тепер большевики, заведуть протинародний лад, військову диктатуру.

Другий погляд на большевизм, поширений в соціялістичнім інтернаціоналі, виступає рішуче **проти повстання і оружної боротьби** з большевиками. Прихильники цього погляду кажуть, що раптове насильне усуненне большевиків могло-б привести до нової реакції, бо демократичні групи населення за слабі, вони обезкровлені боротьбою з білим і червоним терором, а тимчасом реакційні монархістичні круги зберегли свої сили як за кордоном так і внутрі країни під большевицьким пануванням. Отже прихильники цього погляду кажуть, що головну увагу треба звертати не на повстання проти большевиків, а на збирання демократичних сил в радянськім союзі, на їх організацію, бо тільки спираючись на організовані маси можна примушувати большевиків іти на уступки, а далі замінити большевицьку диктатуру народоправством (демократією).

На згаданій конференції погляд Каутського заступали російські соціялісти-революціонери з бувшим міністром з часів Керенського Черновим на чолі, а другий організаційний погляд боронили російські соціял-демократи (меншевики) під проводом Дана й Абрамовича.

Горячі суперечки викликала на цій конференції справа **польської політики** на окупованих Польщею українських та білоруських землях. Польські соціялісти ріжними способами викручувались, але ясно було, що вони піддержують сучасний режім в Польщі хоч би вже тим, що не борються, як слід, проти уряду. Вони боронилися тим, що це постійна загроза з боку большевицької Росії підпирає в Польщі реакцію і мілітаризм та що большевицька аґітація ширить на „кресах" комуністичні симпатії.. На це дали їм правильну відповідь делеґати инших партій, що „большевизм" на „кресах" годується власне страшною політикою польського правительства проти не-Поляків.

З нарад самого конгресу для Українців головний інтерес представляють **наради комісії для справ Сходу**, бо тут промовці ріжних націй торкалися часто **українського питання**. Для висвітлення цеї справи українська делеґація предложила конгресові окремий меморіял, який використав у своїм рефераті референт комісії для справ Сходу Австрієць Отто Бауер. У східній комісії велику вагу викликав далі виступ представника польських **незалежних** соціялістів Крука, який гостро нападав на польську політику супроти українців і Білорусинів і критикував угодовство польських соціялістів. Делеґати польських незалежників подали крім того до Виконавчого Комітету Інтернаціоналу свій меморіял, в якім описані страхіття білого терору в Польщі. Після тих своїх виступів вони висловлювали перед иншими членами конгресу побоювання, що їх не пустять назад до Польщі.

Після довгих дискуцій на комісії для східних справ була ухвалена **резолюція** в якій Інтернаціонал вимагає свободи **для всіх тих народів, які утворили були свої держави, а потім були поневолені чужинцями**. До тих народів побіч Вірменії і Грузії зачислено в резолюції і **Україну**. На загальнім зібранню конгресу цю резолюцію принято одноголосно, на самій комісії **проти неї голосували Поляки**.

На попередних конгресах Соціялістичний Інтернаціонал займав вже раз становище до справи самостійности України, а саме на конгресі в Люцерні в 1919 році. Але тоді конгрес стверджував тільки факт, що Україна самостійна, бо тоді істнувала самостійна українська держава. Українське військо саме тоді добивало большевиків на Україні і готувалося бітися з Денікіном. Інакше стоїть справа тепер: Український народ на всіх землях поневолений, політично й економічно ослаблений. Він не має тепер самостійної держави. Длятого ухвалена на конгресі резолюція має тим більше значіння, бо вона зазначує солідарність конгресу зі **змаганнями українського народу до самостійности**.

Треба надіятися, що ця резолюція **не лишиться на папері** та що соціялістичний інтернаціонал, в складі якого засідає багато керуючих політиків ріжних держав (напр. бельгійський міністер закордонних справ Вандервельде, бувші і може будучі англійські міністри Макдональд, Гендерсон і инші) найде в собі досить сили й охоти, щоб **реально піддержати український народ** в боротьбі з ворожими окупаціями на його землях. В кожнім разі для України політичний звязок з цією „молодою Европою", обєднаною в робітничім інтернаціоналі має велике значіння і завданням українських представників є надати цьому звязкови глибшого змісту.

ЯК ПОВСТАЄ НОВА „ШКУЛКА" В УКРАЇНСЬКОМУ СЕЛІ.

3

Для 10 латинників і 8 жидів окрема школа. — „Поуфна" рада. — Поліцаї спроваджують жидиків з сусідного села для комплету.

Село Волчківці має три тисячі душ, а в тім числі коло сотні латинників і тільких жидів. У українських дітей у місцевій пятиклясовій школі є 250 латинників 10, а жидів 8. Серед зими видав шкільний інспектор наказ відлучити латинників і жидів і створити окрему польську школу. Місцевим учителям порадив він „поуфне", щоб постаралися притягнути до цеї польської „шкулки" більше дітий.

Пішли в рух всякі обіцянки і силування, але ні одна українська дитина не схотіла покинути своєї школи. В поміч „кресовей научицельце" фасьцішевскі прийшла паньствова поліція, яка, як відомо, і в шкільних справах має не послідне слово. Отже поліція насіла на жидів, щоб вони посилали своїх дітий до польської школи, а щоби в тій школі назбирати нашвидко більше як двайцять дітий, „позичила" з сусідного села Орельця трьох жидків: Бергмана, Шаффера і Берлера та двох латинників Ющуків. Разом стало в „шкулці" понад 20 дітий.

В часі шкільного плебісциту внесли селяни декларації за українською школою. Латинники й Жиди так місцеві як і ті з Орельця внесли декларації за польською. Кажуть навіть, що місцевий поліцай Кульчицький вніс декларацію за польською школою за свою півчину дитину.

Ось такими способами поширюється польське шкільництво на українській землі і по українських селах.

ПОДРОБИЦІ ПРО СМЕРТЬ І ПОХОРОНИ ВОЛОДИМИРА САМІЙЛЕНКА.

Ми одержали відомости про останні хвилі життя Володимира Самійленка та й про похорони в Боярці під Київом.

Помер він 12. серпня в 5 год. вечора. Напередодні ще виводили його на ганок на сонце. В цей день він дуже змінився-зблід, очі якось відразу позападали, але ще навіть читав. Пообідав і ліг увечері спати досить швидко. Проспав цілу ніч, як не спав шість місяців. Ранком прокинувся в 8 год., трохи напився чаю, знов почитав, а далі заснув. На двір на сонце вже його не могли виводити, бо дуже був слабий і не міг повернутися. Голос його зробився хриплим. Ще балакав про переїзд до. Сорочинець доживати віку, де народився і де пройшли діточі роки. Все некав на „пенсію" і в день смерти казав — „колиж це мені призначать пенсію, колиж це буде". Вислухав сам собі живчик і сказав, що живчик мляв. Попрохав, щоби покликали лікарку Віру Матушевську, але вона в той час була в Київі. Він то сидів, то лежав на ліжку, потім почав ходити до хаті. Обличе було бліде й холодне. Попрохав цигарку й двічі потягнув, потім попросив порошок камфори, а опісля валерянових крапель. Попрохав, щоби покликали хоча фельчера, який прийшов і зробив йому прискування камфори. Але хворий вже тихо відходив, кілька разів зітхнув і заснув на віки.

Про смерть Волод. Самійменка на другий день ранком повідомили Академію Наук і проїхали коштів на похорон, але в Академії також в той час не було грошей і сказали, що можуть бути лише за якихось пару днів. Тоді секретар місцевого комітету п. Маковський (Галичанин) десь роздобув пятьдесять карбованців і звернувся зі закликом до парохіян української церкви, які дали дошки, самі зробили труну, а одна учителька дозволила зрубати на своїй леваді березу, з якої поставили високого хреста. Труну оббили жовтим калінкором а зверху труни поклали хрест із волошок.

На похорони приїхали з Київа український епископ Стороженко, один священик, один дяк, хор із церкви св. Софії, також Володимир Чехівський. Вони привезли зі собою мерову китайку, покрили нею труну, та запорожський пояс, який несли впереді жалібного походу. Напередодні похорону в пятницю лікарі Віра Матушевська і др. Мережинський набальсамували тіло небіщика, щоби довше спинити швидше розкладення. Похорони відбулися в суботу в год. 5 по полудні. Багато народу приїхало з Київа. Труна потонула в квітах. Промови казали епископ Стороженко, Людмила Старицька - Черняхівська, яка звернулася до нього, як до товариша молодих років, представник від Української Церковної Ради В. Чехівський і инші. Проф. М. Грушевського на похоронах не було і ніби він цілком байдуже прийняв вістку про смерть В. Самійленка. Похорони головним чином уладили селяне на свої кошти, вони зробили труну, хреста поставили, викопали яму, правили панахиди і після похорону улаштували поминальний обід на 70 душ. Багато допомагала хворому В. Самійленкові лікарка др. Віра Матушевська; вона була постійно біля нього, скрашувала його останнє життя, майже на її руках та своєї дружини він і помер.

„ЦАРІВНА"
ПОВЕСТЬ
написана ОЛЬГА КОБИЛЯНСЬКА
Ціна 25.00.
Можна набути в Книгарні „Свободи"
„SVOBODA"
83 Grand St., Jersey City, N. J.

УВАГА! НЮ ЙОРК, Н. Я.! УВАГА!

ПЕРШИЙ ВІД КІЛЬКОХ ЛІТ

КОНЦЕРТ

НА ДОХІД МИХАЙЛА ЗАЗУЛЯКА, баритона

при ласкавій співучасти визначайших українських артистичних сил, як пані ЕМІЛІЯ КОРНАТ, сопран; ВАСИЛЯ ЧОСНИКА, нашого многообіцяючого і талановитого скрипака і других. На концерті виступить Український Хор під управою п. Т. Онуфрика. Акомпаніямент під проводом п. Кароля Ляйтнера.

В НЕДІЛЮ, ДНЯ 11-ГО ЖОВТНЯ, 1925 РОКУ

в УКР. НАР. ДОМІ, 217-219 E. 6th St., NEW YORK, N. Y.

Початок о годині 7-ій вечером. — Вступ 50 і 75 центів.

По концерті танці при милих звуках української Орхестри П. Гуменюка.

До ласкавої участи в цім концерті запрошуєся всіх Родимців. 234,36

УВАГА! ДЖЕРЗИ СИТІ І ОКОЛИЦЯ! УВАГА!

ЗАХОДОМ УКРАЇНСЬКОГО Н. ДРАМ. ТОВАРИСТВА

відограється дуже смішну комедію в 2-ох діях, Бораковського

„ЯК ЖІНКИ ЧОЛОВІКІВ МОРОЧАТЬ"

ПО ПРЕДСТАВЛЕННЮ БАЛЬ

В СУБОТУ, ДНЯ 10-ГО ЖОВТНЯ, 1925 РОКУ

В ГАЛІ ПІД Ч. 397 ГРЕНД УЛИЦЯ, ДЖЕРЗИ СИТІ, Н. ДЖ.

Початок 7.30 вечером. Вступ 50 центів.

Українські Громадяни! Комітет аматорського кружка вважаючи за відповідне, щоби задовольнити всіх наших гостий, — тому для охочих до забави-танців буде „БАЛЬ", получений з такою виставою, як цей жарт в двох діях. Тож просимо приходіть громадно на це підприємство. Комітет.

ЧИ ВИ Є ПЕРЕДПЛАТНИКОМ

„СВОБОДИ"

КОЛИ ЩЕ СЕЇ ЧАСОПИСИ НЕ ПЕРЕДПЛАЧУЄТЕ, ТО ЗАЧНІТЬ ПЕРЕДПЛАЧУВАТИ Її СЕЙЧАС.

„СВОБОДА" є найбільшою зі всіх українських часописий в новім і старім краю.

„СВОБОДА" виходить кождого дня з виїмкою неділь і свят.

„СВОБОДА" подає цікаві новини американські і краєві.

„СВОБОДА" також подає найдокладніші відомости в теперішних подій в старім краю.

ПЕРЕДПЛАТА ВИНОСИТЬ:

В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ	НА ЦІЛИЙ РІК	$ 7.00
„ „	НА ПІВ РОКУ	$ 3.75
„ „	НА ТРИ МІСЯЦІ	$ 2.00
В ДЖЕРЗИ СИТІ, КАНАДІ І ЗА ГРАНИЦЕЮ:		
„ „ „	НА РІК	$10.00
„ „ „	НА ПІВ РОКУ	$ 5.00
„ „ „	НА ТРИ МІСЯЦІ	$2.75

Звертається увагу, що на кредит нікому не висилається часописи.

„SVOBODA", 83 GRAND ST., JERSEY CITY, N. J.

НЕБЕЗПЕЧНА ВОДА.

Як без їди так без води не може жити людина. Вода не тільки що служить до пиття та варива страви, але майже на кожному кроці є вона потрібною і пожиточною людині. Тому що води уживається до всяких потреб, як миття, купання та у всякій індустрії, тому тим її занечищується до того, що вона не надається до пиття та варива, — а ужита непрочищеною (не перефільтрованою), спричиняє ріжні недуги, а навіть і смерть.

Небезпечною водою зовемо воду занечищену ріжними відпадками, які спричиняють швидкий розвій в ній хоробоносних бакцилів і пючи таку воду людина набирається ріжних хворіб.

Найчастійше занечищує воду таки сам чоловік і то тим, що нерозважно уживає будьто потока, чи річки або озера за відхоже місце. Людський кал тай ще людини, яка хворіє на якусь заразливу пошесть, може статися причиною смерти богатьох людий, яким приходиться пити занечищену ним воду. Недавно в одному малому містечку, в якому відбувся зїзд делеґатів кількох стейтів, зїхавшіся делеґати заразилися тифозною горячкою тому, що пили занечищену воду в тому місточку.

Тай купатися в занечищеній воді так само небезпечно. Риба не може жити в воді повній відпадків; а і для поєння скота така вода не надається.

По більшій части в теперішний час занечищується воду всякими відпадками та відливами з міських каналів та фабрик. Занечищення води в Америці всякими відпадками та відливами дійшло до того, що сьогодня трудно знайти здорову — а не фільтровану воду до пиття. В деяких місцях вода є так занечищеною, що на те, щоби її ужити до пиття — треба вложити богато труду і коштів для її очищення.

Вага публичного здоровля вимагає звернення більшої уваги на занечищування води та на способи заради цеї лихови. Відпадків взагалі не повинося викидати до води, а відлиги спроваджувати в такі місця, де нема небезпеки, що в цих місць вода буде ужитою до пиття. Працювати в тому напрямі повинна вся суспільність разом з місцевими чинниками публичного здоровля, памятаючи на це, що занечищення води часами хоробливі найслабше, може бути причиною поважних недуг і смерти богатьох людий.

ЯК ПОВСТАЛИ ЗАСТАВНИЧІ ДОМИ.

Історія позичкових заведень є відносно коротка. Обнімає кілька століть. Звичай позичати є певно такий давний як людський рід, наскільки дасться слідкувати його історію. Бо все були люди, які потребували грошей а не мали їх, а були теж люди, які мали гроші і складали їх на якись процент за забезпекою. Спершу професіональне випозичування грошей належало до приватних підприємств. Вони позичали на лихварські проценти гроші потребуючим людям. Пізно в середновічних часах розвинулось найвисше це лихварське випозичування. Тому горожанам помало почалась насувати думка, що вони самі мусять помагати собі, коли своїх співгорожан хочуть охоронити від пявок-лихварів.

І так у французькім містечку Салем злучилось кілька горожан для оснування задаткової каси, яка за порукою позичала гроші на малий процент. То було около 1350-го року. Тоді також архиепископ Мічель де Нотбург у Лондоні оснував подібну інституцію. В 1401. році основано також в Барсельоні подібне заведення. Ці задаткові каси можна вважати предметами властивих позичкових кас.

Першу публичну позичкову касу основано в Перуджії 13. січня 1463. року. Основниками тої „monte pietatis" (гора милосердя) були Франціскане Варнава із Терні, Антоній з Тоді і Михайло з Каркано. Управа міста Перуджії признала як початковий капітал для підприємства 3000 фіорінї. Одначе на розпорядок папи зменшено цю суму до 1200 гульденів. Цей „Monte" позичав гроші на застави, які оцінювано, на 4 до 12 процент. Цю інституцію мусіли найбільші горожане вважати справжнім благословенством. Успіх мала інституція такий великий, що в 1471 і 1473 р. мусіли оснувати в Перуджії нові позичкові заведення.

Інституція розсуддливих Франціскаців самособою мала ворогів. Домініканці виступили з завзятою боротьбою проти їх „Monte", а головно поборювали їх тим що церква заборонює брати проценти. Але на лятеранському соборі 1514 р. признано офіяльно дозвіл для „Монте."

Дальше позичкові інституції розвивалися помало. Приватні позичальники получилися в гуртки й поборювали всякими засобами такі небезпечні для них інституції. У Франції почали основувати позичкові каси щойно сто літ пізнійше. Першу „Monta de piete" основано в місті Авініоні 1577 року, другу в місті Бокер у році 1583. В Парижі основано такий заставничий дім щойно 1777 року. Так довго противники не допускали до оснування.

Цісар Максиміліян надав раді м. Норимбергії привілей для оснування заставничого дому. В дійсности основано його щойно 1618. року. Потім основано в Гамбурзі (1650), Берліні (1692), Відні (1707), Каселі (1721), Франкфурті над Меном (1739), Бресляві (1749).

ОГОЛОШЕННЄ.

Подається до відома Українському Громадянству в Ню Йорку, що Січ ім. Б. Хмельницького улаштовує відчити про Козаччину, що вівтірка о год. 8. вечером в Січовім льокали 77 St. Marks Pl.

Вступ для інтересуючихся вільний.

НОВІ ДОМИ І ФАРМИ!

НОВІ ДОМИ І ФАРМИ!

Такий або инший новий дім з великим огородом для ярини і курий, можете від разу купити і мешкати в нім. Ціна $3750 за все, заплатку потрібно $350 коли купите, а $400 коли переберете вже дім на себе. Решту можете платити ратами протягом 11 лат. Ті посілости суть в місті Rahway, N. J., котре є в сусідстві инших фабричних міст як Garwood, Carteret, Perth Amboy, Elizabeth і Newark. В тих містах і близько наших посілостий знайдете більше як десять тисяч фабрик. Купуючим дамо заняття в місци по $6 денно. В місцевости є школи, дві церкви, а боси і кари переїзджують через наші посілости, так само є місцевий парк десять миль довгий. Найлішу посілість буде мав кождий до заробку на дотах і домі з нагоди сего пароку. — Пишіть або голосьтеся особисто до адвоката Mr. I. DE TYNFO, 206 Broadway, New York City. Room 244. 234

УКРАЇНСЬКЕ ІНФОРМАЦІЙНЕ БЮРО

ВАСИЛЯ ЗАГАЄВИЧА

— уладжує —

ПРОГУЛЬКУ ДО ГАЛИЧИНИ І НАЗАД

куди можна їхати тепер і на цілий рік і не горожанови. Всі папери спорядимо перед виїздом.

СПРОВАДЖУЄ з краю рідню до Америки і Канади.

ПЕРЕСИЛАЄ гроші в доларах під гарантією, доручаючи на останній — почті або як в село.

ВИРОБЛЯЄ перепітки, повновласти, контракти.

ПОЛАГОДЖУЄ всі старокраєві справи і також американські і всюди за границею.

ПРОДАЄ доми, доти і т. д. по умірковних цінах.

КОЛЕКТУЄ спадки в старім краю і в Америці.

Бажаючи чесної обслуги звертайтесь до: 218—

GLOBE SERVICE CO., 470 W. 23RD ST., NEW YORK, N. Y.

Tel.: WATKINS 8933.

НОВІ КНИЖКИ ЯКІ МОЖНА НАБУТИ У КНИГАРНІ СВОБОДИ:

М. Колпустинський — ПОХІД УКРАЇНСЬКИХ АРМІЙ НА КИЇВ — ОДЕСУ В 1919 РОЦІ (короткий воєнно-історичний огляд). Частина I., ц. 1 III. з 23 кольоровими схемами-мапами і допущенням в додатку. Ціна ..... 70 ц.

М. Воєвик — УКРАЇНСЬКА ДЕРЖАВНІСТЬ. Ціна ..... 30 ц.

ВИДАННЯ „ЧЕРВОНОЇ КАЛИНИ" У ЛЬВОВІ:

Юра Шкрумеляк — ПОЇЗД МЕРЦІВ (картини Жорт і Труфів). Ціна 10 ц.

Василь Софронів — БО ВІРНА ВІНОЮ. (Збірка віршів). Ціна ..... 10 ц.

Евген Воровський — СЕРЕД КУЛЬ І ГРАНАТ. (Нариси). Ціна ..... 10 ц.

Софія Тобілевич (Карпенко-Карв) — РІДНІ ГОСТІ. (Спогади з побуту Українських Січових Стрільців на Степовій Україні). Ціна ..... 30 ц.

Замовлення слати до:

„SVOBODA", 83 Grand St., JERSEY CITY, N. J.

ДРУКАРНЯ

У. НАРОДНОГО СОЮЗА „СВОБОДА"

виконує старанно, дешево і на час всякі друкарські роботи як:

СТАТУТИ, ПРОГРАМИ І ТІКЕТИ НА КОНЦЕРТИ, ПРЕДСТАВЛЕННЯ, ПІКНІКИ І БАЛІ, ЯК ТАКОЖ КОВЕРТИ І ЛИСТОВІ ПАПЕРИ ДЛЯ БРАТСТВ, ТОВАРИСТВ І СЕСТРИЦТВ.

Проситься всі відділи У. Н. Союза удаватися зі всякими замовленнями до своєї власної друкарні на адресу:

„SVOBODA", 83 Grand St., JERSEY CITY, N. J.

В. БУДЗИНОВСЬКИЙ.

Сава Чалий.

(Історичне оповіданнє).

(4с).

Лейба вже заздалегідь приладив для себе пару скриток, куди ховався на кожду вість, що йдуть гайдамаки.

— Колиж бо кажеш, що гайдамаки може й в лісі засіли.

— Там не залізли, де наші скритки, бо замало знають ліс. Впрочім, як вони важать на Чалого, то вже відійшли одночасно з тими, що були в корчмі. Бери дитину і ходи!

Лейба не держав у хаті ні гроший, ні жадних цінніших річий, отже йому не тяжко було втікати. Жінка взяла дитину, він міх з харчами і пішли в ліс. Вже смерклося, верховіте дерев заслонило зоряну кришу світа, отже в лісі було темно. Йшли на помацки. Нараз Лейба станув, задержуючи рукою жінку.

— Я наступив на щось мягке, — шепнув.

Схилився і сягнув рукою до землі. Взяв те мягке в руку, понюхав і кинув.

— Тут були коні, — сказав. — Були перед хвилиною, бо ще тепле. Отже то таки гайдамацький наскок на Степашки. Хто знає, чи той шляхтич, що їздив до Чалого, не був гайдамацьким шпіоном?

Лейба вів жінку далі, аж прийшов ніж дебру завалену вітрогоном. Напомацки відхилив одну колоду, ляг на черево, всунув ноги під горішну колоду і повзши взяв тягнув за собою жінку з дитиною. Нахилив назад [illegible] Отже у него був [illegible] рачкували далі, аж до місця, де можна було стояти просто.

— Тут видержимо, хоч би й з тиждень, — сказав садячи жінку на купу моху. — Сюди ніхто не загляне. Тут знайшлиб нас хиба тільки собаки ясновельможного.

В тій дебрі пересиділи до рана. Рано Лейба почув від дороги, туркіт воза, бо дорога була недалеко. По хвили знов затуркотіло. Лейба відітхнув.

— Коли дорогою ідуть люди, — то гайдамаків нема тут. Вертаймо до хати... Як вона ще стоїть. Бо може гайдамаки були, спалили і відійшли.

Виповзли з дебри і вернули до корчми. Корчма стояла не порушена, перед нею сидів чабан Лейби, вигравши на сопілці.

— Не було нікого? — Лейба спитав чабана.

— Та не було, — чабан відповів. — Не було, тільки є. В корчмі сидить жид зі Степашок.

Лейба побіг до корчми, бо не сумнівався, що шурин приніс йому якісь важні вісти.

— Були у вас гайдамаки? — спитав. — Зруйнували двір?

— Що ти верзеш? Які гайдамаки?

— То чогож ти сюди прийшов?

— Бо ти приказав мені звідати тебе про всякого сторонського, який поступить до Чалого. Отже у него був [illegible] тич з Запорожа Василь Сухівський.

— Хто тобі сказав, що він так пишеся, та що він з Запорожа?

— Марина пізнала його. Він був у Чалого, як вона з Зоською приїхала до него. Вчера він відвідав Чалого і зараз пішли оба до саду, де довго балакали в чотири очи.

— Не знаєш, що балакали?

— Не скажу. Балакали так тихо, що Марина, хоч підслухувала, нічого не чула.

— Отже той пан шляхтич з Запорожа здурив мене, кажучи, що Чалого ще на очи не бачив — Лейба подумав. — Нарешті маю для Шаравского важну вість. Ще треба провірити, куди він поїхав, куди поїхали ті три, що були у мене і ті, що були в лісі.

Коли шурин Лейби відійшов, Лейба пішов до ліса. Ствердив, що від фігури при дорозі йшла тропа лісом і вийшла на дорогу низше його корчми. В тім місци вийшла на дорогу також тропа тих трех, що поїхали були будь то би до Степашок. Вони в Степашках цілком не були. Окрім того були сліди инших їздців, що якийсь час стояли в ріжних місцях ліса і всі виїхали на дорогу. Всі поїхали в сторону Запорожа. Лейба післав гінця до Шаравского, щоби зараз приїхав до корчми.

— Чалий виїхав куди? Його жінка лишилася дома? — Шаравский спитав, скочивши перед корчмою з коня.

— Чалий нікуди не поїхав, але жось до него приїхав. Приїхав і відїхав.

— Яке мені діло до того! Ти, жиде, якого дідька посилав по мене? Я гнав так, що троха коня не запалив.

— Пан ротмістр мабуть заб[illegible] [illegible] приказ.

— Вість про се, що хтось був у него, ти міг задержати у себе аж до хвилі, коли я принагідно зійдуся з тобою. Або було післанцем переказати, що хтось був і хто був.

— То я мав післанцеви переказувати, що сей ліс був повний гайдамаків, та що вони в змові з Чалим?

Шаравскі аж присів.

— Що ти кажеш?! Тобі таке мабуть снилося.

— Не снилося, пане. Ходіть до садку.

Пішли і сіли за столом. Лейба розказував з самого кінця. Розказував докладно, як той шляхтич виглядав, що робив, що балакав. Розказав про трех, що приїхали після шляхтича. Розказав, як з ними розстався, що бачив у лісі і на дорозі, та що доніс йому його шурин зі Степашок.

— Той шляхтич пишеся Василь Сухівський? Ти добре чув?

— Так сказала Марина шуринови.

Оноді до гетьмана прийшла вість, що якийсь шляхтич Василь Сухівський поїхав на Запороже і пристав до гайдамаків. Гайдамаки кличуть його Осипенком.

Шаравскі хвилю думав і знов промовив до жида.

— Ти, Лейбо, держи язик за зубами. Нікому ані чичирк! Даї дивися, дадї наслухуй і про все, що побачиш чи вчуєш донеси мені.

— Нарешті! Нарешті маю нитку. Вже й доходжу до клубка. Голова Чалого покотиться. Зоська буде моя. Цілком моя!... Тільки треба ще троха підождати. Треба зібрати ще більше доказів зради... І через Зоську тепер ще не можна передавати Чалого катові. Вона в такім стані... Хоч вона його не любить, хоч він їй з кождою днию осоружнійший, то всеж таки зрада, будь щобудь її мужа і позорна його смерть потрясла би нею. Як не їй самій, то дитині пошкодило би. Готово прийти перед часом. Але скоро дитина прийде на світ, зараз піду до Потоцького. Розкажу всьо, що знаю і що тільки догадуюся... Ні, не зараз. Якби Чалого скарали на горло, ще заки він став шляхтичем, то дитина його жінки лишилась би тим, чим був мнимий батько. Мушу заждати, аж Чалого зроблять шляхтичем. Тоді й моя дитина опинитьcя між шляхотською братією... Гетьман вже знає, що там буде дитина. Мабуть вже виклопотав для Чалого шляхотство, тільки ще нікому не каже... Коби тільки стара Курчинська не перебила. Баба не хоче від мене відчепитися. Від коли вмерла моя жінка, Курчинська, де може забігає мені дорогу і пильнує, щоби я не міг зійтися з Зоською. Але, хоч би й сам гетьман приказав мені женитися з нею, не возьму її. Я дістану Зоську. Зажадаю її від гетьмана як заплату за викрите зради Чалого.

Чалий нетерпеливився, бо раз вже хотів знати, що буде: син, чи донька. Хотів, щоби то був син. Аж одної днини приступила до него Марина і шепнула:

— Пішліть, пане по бабу, бо то буде завтра-позавтра. Треба би якусь ліпшу з Немирова. Очивидно, нехай також стара пані прийдуть.

— Сава став рахувати в голові.

— Кажеш завтра-позавтра? То не може бути. Як не було тому тиждень, то буде хиба аж за неділю.

— Хиба ви не знаєте, що деколи приходить скорше, деколи пізнійше? Рахуйте як хочете, а буде, як Бог дасть. Буває, що й цілого місяця не годен дорахуватись.

Чалий післав до Немирова візок по повитуху і по Курчинську. На другий день вродився син. Зоська, котрій Марина сказала, що Чалий щось не міг дорахуватися, тривожно вдивлялася в мужа. Але на його лици сяяла тільки одна радість. Тішився, що нарешті дістав сина. Про рахунок забув, бо справді ріжно буває. Впрочім йому і на гадку не прийшло, що в тім щось було без него. Аж коли пішов до своєї спальні, посоловів. Нагадав собі розмову зі Сухівським. Почув, що дитина колодою у ніг. Жінка одна колода, дитина друга. Ні в кут, ні в двері! На другий день поїхав до Немирова і від гетьмана дістав три дни відпустки. Вертаючи вступив до Лейби. В корчмі сидів старий бандурист і розмовляв з Лейбою.

— Який мід маєш? — Чалий спитав, приступивши до жида.

— Ріжний, — жид відповів. — І для бідних і для богатих. Той для богатих, менше панський і більше панський.

— Я не богач, але хотів би мати мід той більше панський, бо у мене завтра хрестини. Прийдуть такі, що вміють оцінити.

— Хрестини? Коли у вас хрестини, то дістанете від мене такий мід, якого ваші тато на ваших хрестинах не пили. Мабуть також ніхто з тих гостий, які у вас будуть. Такий мід тільки жиди вміють зробити і такого меду жиди не продають, тільки ховають для себе. Але не зараз дам, бо я його не держу тут, в тій корчмі.

— Де ж ти його [illegible]

Жид сягнув з під лоба на до повстання.

бандуриста.

— Держу так, щоби до него не дібралися лихі люди. Приставлю вам до хати завтра до світа.

— Коли у вас, пане полковнику, хрестини, то може і я що скористав з того здвигу народа? — промовив бандурист. — У вас, правда, будуть музики, але й я не послідна музика.

— Спитай Лейбу. — Чалий відповів, — чи коли такий андрівний музика відійшов від мене з порожними руками. Можеш прийти, хоч би й зараз, не ждучи до рана.

— А буде як переночувати?

— Не обиджай полковника такими питаннями! — Лейба перебив. — В його дворі є досить місця й на сотню таких як ти.

Чалий відїхав. По якімсь часі старий взяв бандуру під полу і поволи пошкандибав дорогою на Степашки. Жид пішов до ліса, де в скритку мав свій святочний мід. Приїхавши домів, Чалий нетерпеливо дожидав бандуриста. Коли сей не надходив, Чалий вийшов йому на зустріч. Але дорогою не йшов, тільки лісом край дороги. Коли нарешті побачив бандуриста, станув за кущами і легко свиснув. Бандурист пристав.

— Оглянься, чи хто не йде за тобою і увійди в ліс, — Чалий промовив.

Бандурист зробив так.

— Ось тут, на тім горбку в кущах ми безпечні. Ніхто не підійде і не підслухає нас. З чим ти прийшов?

— Та з тим, — бандурист відповів, — що зачинаємо. Назбиралася така сила, що при твоїй помочи здужаємо опанувати цілу Браславщину. За Браславщиною піде Київщина і Поділє. Там вже всьо готове.

ФАРМИ!

ДОБРА НАГОДА! Муровавий дім на 7 фамілій і стор (гросерня і делікатесен), в добрій секції, продам разом з бізнесом. Ціна за всьо разом $22,000, готівки $5,000. Голоситись листовно або особисто до: **W. G. WINTONIAK, 101 St. Mark's Pl., Room 22, New York City.** 235.36

НА ПРОДАЖ фарма 65 акрів, при стейтовій дорозі, потік переходить через фарму. Дім: 1 студія на подвіррю, дім на 4 кімнат, стодола, шопа, возівня, курник, будинки добрі, 2 коні, 2 корови, много дробу, ціна потрібна машинерія. Ціна $2,500, готівкою $1,250. Голоситись до: **Nick Rauchy, 4 Columbus Ave., Amsterdam, N. Y.** 235.38

ДОБРА НАГОДА.

Фарма в стейті Ню Йорк, 153 акри, половина орної урожайної землі, решта грубий ліс; фарма при стейтовій дорозі межи трома великими містами, коло ді міста. На фармі знаходиться 8 добрих будинків, покритих сивою бляхою, дім на 8 кімнат з порчом, 2 вари коний, 5 коров, 4 безроти, около курий та качок, автомобіль новий, машина до кошення збіжка, сіварка, дві плуги, косарка та другі машини. Торічний збір з фарми був 20 тонів сіна, жито, овес, гречка, картофлі, кукурузи, так само є великий город, на котрім находиться капуста, цибуля, петрушка і т. д. То всьо за $5.000, половина готівкою а решта на догідні сплати. На фармі довгу мена. Голоситися до гросериї: 231-36

PAUL KUTYNSKI,
1 Peach St., Paterson, N. J.

ПРЕЦІНЬ ЦІКАВЕ ПОСЛУХАТИ

хто деякі люди доробляються маєтку. Деякі господарі, які осіли на Українській Кольонії у Мидиня, Н. Дж., мали ледви 20, 50 та 100 долярів. Але вони мали відвагу та зазвяте до праці. Минуло 14 літ і ті бідаки вже загосподарилися, сплатили заклад, побудували гарні доми, посплають свої діти до висших шкіл і цвиляться без страху на старість. Вони тепер не хочуть мінятися навіть з богатими бізнесменами по містах. Так може доробитись кождий Українець, котрий має кілька соток долярів і витревалість до праці. За інформаціями пишіть на адресу:

B. MATOLICZ,
N. E. Corner 7th — Green St.,
PHILADELPHIA, PA.

ДР. МИК. А. ВОСТРОСАБЛІН
РУСЬКИЙ КРАЙОВИЙ ЛІКАР.
121 GRAND ST., JERSEY CITY, N. J.
Лічить мущини, женщини і дітий.
Відвідує хорих по домах на телефонічне покликанне в кождім часі.
Телефон Montgomery 5562.
Урядові години: рано 9—10; 1—2 і 6—8 вечер; в неділі 9—1 пополудни

УКРАЇНСЬКА ЦЕНТРАЛЬНА ЛІЧНИЦЯ Д-РА Й. ЗАМОСТЕ
Спеціялісти від внутрішних, нервових, діточих, хірургічних, женських слабостий і акушерство. Лічення хронічних мужеських і женських слабостий, кровних і скірних після найновійших метод.
X-PEP апарати для оглядин внутрішних органів. Наймодернійші електричні апарати.
Офісові год.: денно від 10—2 і 5—8.
В неділі від 10—12.
193 Second Ave., New York City.
Tel.: Stuyvesant 9715.

МУЩИНИ І ЖЕНЩИНИ
Острі і Хронічні Слабости лічимо після найновійших метод. Нема ніякої ні небезпечної хвороби, або як довго хорувте, я можу помочи Вам.
Помагаю скоро в хоробах нервових, шкірних, кровних, нирковых, мочевих, ревматизмових, геморойдових, кишкових. Оплати уложовані.
Порада і оглядини даром.
DR. L. ZINS
110 E. 16th ST., NEW YORK,
Between 4th Avenue & Irvington Place
Спеціялісти від 16 літ.
Години: Денно 9 рано до 8. вечер; в неділі від 9 рано до 4. пополудни.

DR. M. SMITH
16 EAST 7th STREET, NEW YORK
Tel. Orchard 6072
коло церкви св. Юрія.
Говорить по українськи.
Лічить усякими недугами мущин, жен і дітий.
Найнодернійші електричні апарати.

ДР. Б. ГОТЕНБЕРГ
спеціяліст від старого краю. Лічить недуги мущин і женщин, як внутрішні, так і зовнішні. Перводільні операції. Дає послухи безплатну пораду.
DR. B. HOHENBERG
301 EAST 13th STREET
бічмко 3-ої Ейві
NEW YORK, N. Y.
Години офісові: денно від 8-ої рано до 8-ої вечер.
Tel. Stuyvesant 4032

АКУШЕРКА-МАСАЖИСТКА
Житомирського товариства порожніх Київського Зайцевського шпиталя.
E. E. SHMULENSON,
271 E. Broadway, 1st B., New York
Tel. Orchard 8121
ПОРАДИ І ПОМОЧИ

СУДОВЕ РІШЕННЯ В СПРАВІ „ПЕРШИХ ПАПЕРІВ".

В серпні минулого року (1924) Федеральний Секретар Праці в Вашингтоні, як голова Натуралізаційного Бюра, розіслав до судів розпорядження, що чужинці, котрі хочуть дістати так звані перші горожанські папери (з заявою заміру стати американськими горожанами), повинні в суді предложити „посвідку приїзду" (certificate of arrival) документ з Департаменту Праці (Іміграційне Бюро), виказуючий, коли й як вони прибули до Злучених Держав: На основі того розпорядження заведено мало не у всіх судах практику, що від осіб, які приходили за „першими паперами" судові урядовці вимагали „посвідки прибуття". А що чужинці, які прибули до Америки нелегально (в суперечі постановам іміграційного закона і не через іміграційну стацію але так як небудь перейшли границю) такої посвідки мати не могли, то через те вони й немогли дістати перших горожанських паперів.

Одначе деякі суди вирішили, що така практика не має законної основи. Останне таке рішення проголосив суддя Артур Дж. Тотл з Окружного Суду на східний Мишиген U. S. District Court for the Eastern District of Michigan). Територія того суду обіймає місто Дітройт і на основі того рішення чужинці в Дітройті, які хочуть дістати перші папери, не потребують предкладати посвідки прибуття.

Справа була така, що згідно з розпорядженням Секретара Праці судовий урядовець відмовився прийняти від Італійця Петро Мелеа „заяву заміру стати американським горожанином" й видати йому перші папери без посвідки прибуття.

Тоді той вніс до суду позвання о так зване „мандамус". Так називається наказ вижчого суду нижчому або взагалі якомусь публичному урядовцеви, щоб той що-небудь зробив. Своє прохання Мелеа мотивував так, що закон про горожанство не вимагає для перших паперів посвідки прибуття і своїм вимаганням судовий урядовець тільки загаїв їх на скільки місяців і тим спричинив йому шкоду. Тому він просить суд, щоб той наказав урядовцеви прийняти його „заяву заміру стати американським горожанином" й видати йому перші папери.

Розглянувши цілу справу Тотл признав домагання Мелеа оправданим і дав наказ судовому урядовцеви, щоб той видав йому перші папери без посвідки прибуття. В мотивах свого рішення суддя заявив, що Секретар Праці, як екзекутивна влада, має право видавати постанови й розпорядження потрібні для того, щоб виконати закон, але по конституції не має права зміняти закона; це справа законодатної влади, Конгресу. А домагання посвідки прибуття є власне таким додатком до закона, який його зміняє, й видавати таких розпоряджень екзекутивний урядовець не може; він не має законодатної влади і через те розпорядження Секретаря Праці не важне.

Рішення судді Тотла має те значіння, що на території його суду в Дітройт, розпорядження Секретара Праці не буде виконуване й чужинці можуть діставати перші папери не предкладаючи посвідки прибуття.

МІТИНГИ ВІДДІЛІВ У.Н.СОЮЗА

ФІЛАДЕЛЬФІЯ, ПА. Подаєся до відома членам тов. „Любов", від. 45, що місячні збори відбудуться в неділю, 11. жовтня, в домі Тов. Ам. Горожан, 847 N. Franklin St., о годині 2-ій пополуд. На порядку нараді буде справоздання контроля і другі важні справи. Проситься членів бути на місці. — Управа.

Продаю Шифкарти до Краю
на найлучші корабельні лінії.
На бажане відїзджуючих продаю шифкарти просто без жадної пересідки до: Бремен, Гамбурґу, Антверпен, Роттердаму і Гавльска. Заопікуюся особисто моїми пасажерами від самого їх приїзду до Ню Йорку аж до відходу корабля. Ся помічі є добре вана тисячам наших Родимців.

ПЕРЕСИЛЮ ГРОШІ
котрі виплачуюся Американцями до дарами та остатній почті. Пересилку гроший полагоджую скоро і по низькій ціні, а спеціяльно низький курс даю за пересилку в більших сумах.

СПОРЯДЖУЮ ДОКУМЕНТИ,
як: Контракти Купна і Продажи, повновласті, і т. д. котрі є правосильні в краю. Виробляю ортифікати і даючі право не горожанам Американським поїхати до краю на оден рік повернутися до Америки без жадних трудностий. По інформації пишіть до мого бюра заложеного і провадженого 15 літ під тим самим адресом.

G. KUNASHEVSKY
179 East 3rd Street, New York, N. Y.

ТЕРПЛЯЧІ НА БЕЗСОННІСТЬ.

ЧИ СПИТЕ ЛИХО? ХУДНЕТЕ? ЧУЄТЕСЯ СЛАБИМ? МАЄТЕ БЛІДІ УСТА? ВАШІ НОГИ ХОЛОДНІ?

Коли так, то Вам потрібний єсть знаний Покріпитель організму ПАРТОГЛЬОРА, котрий відновить Ваші сили і енерґію, збогатить Вашу кров і поправить нервовий Ваш систем та весь орґанізм здоровими, поживними средствами.

Тисячі людий відзискали своє здоровле завдяки вживанню Партоґльори. Попробуйте і Ви, а переконаєтеся.

Знаний еліксер Партоґльори приготовлений з найліпших середників, котрі помагають Натурі природним способом. Бутелька коштує один доляр. Адресуйте до

АРТЕКА PARTOSA
321—6th Ave., cor. 20th St., Dept. 60, New York, N. Y.

Найбільший склад піра
НАЙЛІПШИЙ ТОВАР
по найнизшій ціні дістанете в нас.
Дістанете піяє, дерте або мягке піря. Продаємо його в великих скількостях і маємо все свіже і чисте, не зложане. Посилаємо його всюди по Америці і Канаді. Пишіть по інформації і пробці. Дістанете їх даром. **ALBERT STETZ, Dep. 5, 138 Passaic St. Passaic, N.J.**

НЕБЕЗПЕЧНА ПРИ ТІЖЕННЮ ВЕРПОВИНИ. — ТАКИ ДОБРЕ ВИВАРЮЙТЕ МЯСО.
В противним случаю ви можете спровадити сего тріґного паразита колітеґа в орґанізм когось з вашої родини, ненарочно можливо спричиняючи смерть. Не варена вепровина, а також воловина є дуже небезпечна в цій порі року, позаяк малі міхурці або вечка солітера легко відживають в горячій порі року, а ці міхурці тоді заганяються в місці волоніи або вепровіи. Тисячі мущин, женщин і дітий терплячих лічиться безуспішно на ріжні другі хороби, коли їх дійсний клопіт є цей потвір солітер. Незвини познакомити цего є відходячі части того паразита. Другі симптоми є брак апетиту з вимкоиим лакістом, обложений язик, заги, болі в кривах, членах і в ногах, заворот голови, біль голови, млости як порожний жолудок, нидіння, підкоьи поліц очи. Жолудок отяжілий, нажатий, часами дається відчувати дивне буркотіння від жолудка до внутрешности. Знова чується якби щось підсувалося назад до горла. Пацієнт має жовту шкіру, тратить на вазі, має немилий віддих, сплюває що хвилини, попадає в апатію, знеохота до праці, завстане лінивий. Є відомо, що епілептичні напади причинює цей потвір, котрий часто доростає понад 50 стіп. Коли досягне до горганки може удусити свою жертву. Результат цего потвора сейчас, заки підкопає ваше здоровля безповоротно. Вишлять $10.48 за дозу **Laxian**, коли хочете позбучи цего страшного паразита. Laxian є нешкідливий навіть коли у вас нема хробака. Продається лише у Laxil Co., 148 Laxil Bldg., Box 963, Pittsburgh, Pa. Під забезпеченою посилки додайте 25 центів окремо. За після-платою не висилаємо. (C.16)

СТЕФАН І. ЄВУСЯК
УКРАЇНСЬКИЙ ПОГРЕБНИК
Обслуга чесна і решетна. Достарчується автомобілі на весілля, хрестини і другі оказиї. Удаваймесь до свого!
ОФІСИ:
77 Morris St., Jersey City, N.J.
Tel. Montgomery 1745
48 Prospect Ave., Newark, N.J.
Telephone 194

СПРАВА НАЦІОНАЛЬНИХ МЕНШОСТИН НА НАРАДАХ ЛІҐИ НАРОДІВ.

Дня 16. вересня відбулася в VI. комісії Ліґи Народів головна дискусія над справами національних меншостий. Делеґат Литви Гальвановаскас поставив внесок, щоби договори про меншости обовязували усі держави, а не тільки деякі, як це було досі. Делеґати Франції, Анґлії і Бельгії заявилися против внеску. Найцікавішим був голос китайського делеґата. Він звернув увагу Ліґи Народів на те, що **требаби заопікуватися тими національними більшостями, що находяться тепер під пануванням меншости.**

Внесок Гольвановаскаса відкинено.

ДРАМА З ЖИТТЯ ЧИ СТАРА ІСТОРІЯ.

Подібні історії чули ми ще малими дітьми або й пізніше читали в газетах. А отсе румунські газети повідомляють, що таке сталося знову в Румунії. В селі Слава Руса біля Тульчи замешкав російський дезертир Іван Арімов. Оженився з тамошньою дівчиною і як тамошні липоване займався риболовлею у гирла Дунаю. Подружжа в початках було таке нещасливе, що навіть одиноький 9-літній син покинув батька і виемігрував до Америки з партією старовірів. З того часу минуло 18 літ. Юрій Арімов мав в Америці щастя. Був директором фабрики конзерв і власником реальностей. Цього не знали його батьки. Вони жиють у великій біді, бо старий батько не в силі вже ходити на риболовлю. Ба, він почав пити... Тимчасом мати одержала неправдиву вістку, що її син же в великій нужді у Филаделфії. Годі було ствердити, відкіля походила ця вістка.. Але мати з цього часу не мала иншого бажання, як помогти синови, щоби вернув у рідне село в Старому Краю, щоби займався риболовлею, як колись його батько. А Юрій тимчасом в Америці вже здавна затужив за рідними сторонами. Як полагодив свої справи, сів на корабель, прибув до Констанци, а відси прибув у рідне село. Насамперед пішов у село на танці, розвідався як живеться його батькам. Признався кільком товаришам хлопчих літ що він за один. Щойно як смерклося прийшов до батьків. Хотів ще радісну вістку про свій поворот відложити на хвилю. Сказав, що він торговельний агент, у торговельних справах їде до Констанци й просив би, щоби вони переночували його. Вони згодилися. Колиж попросив щось зісти, виявилось, що в хаті не було ніщо, крайня нужда. Вийняв із портфелю стодолярсвий банкнот і дав старому рибалці, щоби приніс що з коршми перекусити і пляшку доброго вина. Жінка глянула на повненький портфель і в її голові зродилася думка: помогти свому синови в Америці... Сказала це свому чоловікові, але він і чути не хотів про те, а мерщій побіг до коршми. Тут побажали йому сусіди всього найкращого з щасливим поворотом сина з Америки. Так старий рибалка довідався, хто це в нього заночував. Не чуючися з радости побіг, як міг найскорше, до дому. Але на порозі хати стояла його жінка й прошептала йому: „Мовчи, щоби сусіди не дізналися, я вбила його". Двома ударами сокири розпанахала синові голову. Рибалка як почув це — збожеволів. Відвезли його до дому божевільних у Букарешті. Прокуратор у кишені вбитого сіна найшов 30 тисяч долярів. Мати з розпуки хотіла кинутися в жернцю, але люди перешкодили їй. Її передали властям.

УВАГА.

Повідомляється всіх інтересованих, що в справі оголошень Віч, уряджуваних в користь допомоги старому краєви, отворяєся в нашій часописи осібна рубрика під наголовком „Віча". В сій рубриці будеся містити дрібнесенькі оголошення про проголошення Віч, а то: **місцевість, день Віча і його ціль.** Хто однак хаче, щоб оголошене Віча було в більшому форматі і осібно, той мусить в раз з таким оголошенем прислати $2 — за одноразове оголошення.

Адм. Свободи.

УВАГА ГОРА МІСТА НЮ ЙОРКУ!
Подаєся до відомости рідним, що **Українська школа** отворена при **318 E. 72nd St.,** в **Українськім Народ. Домі.**
Кожда українська родина має обовязково прислати свої діти, щоб научились по українськи. **Впис дітий** о 5-тій вечером в понеділок, середу і пятницю.
Рівнож **розпочалася школа при 220 E. 106th St., в Cecilia Cath. School,** і дальші **вписи дітий** відбуваються о 5-ій вечером, вівторок, четвер і пятниця.
Родичі, старайтесь свої діти посилати до своєї рідної школи. Місцевий Комітет стремить щоби орґанізувати сильну школу і приступити до закупна свого власного дому, де мала би відбуватись українська школа і инша народна діяльність. Тому родині повинні звернути увагу на сей поклик і прислати свої діти до школи, котра тимчасово міститься в чужім будинку. Чому маємо тинятися по чужих кутках і призвичаювати наші діти на себоди нас тут тілько живе. Отже родичі, приведіть свої діти, а тим, що оплатите за школу, покриєть шкільні видатки, а решта, що останеть, піде на закупно своєї власної хати. До сего часу вже суть фонди невеликі на закупно будинку. Що місяця в суботу по першим о 8-мій год. вечером відбуваються наради в сій справі. Отже проситься кождого Українця, щоб заявіюв і взяв участь в сій справі.
230,3,6 **Комітет.**

УВАГА! ПАСЕЙК, Н. ДЖ.!
В НЕДІЛЮ, 11. ЖОВТНЯ, 1925
відбудеся представленне
„ОХ НЕ ЛЮБИ ДВОХ"
В ГАЛИ УКРАЇНСЬКІЙ
212 PRESIDENT ST., PASSAIC, N. J.
Початок о год. 7. вечером.
Вступ 50 центів.
Режисер п. М. Матвіїв.
Запрашаєсь всіх Українців з околиці. — До побачення. 236

ПОЗІР! — NEW BRITAIN, CONN.!
УКР. СПІВ ТОВАРИСТВО
при укр. кат. церкві в Ню Брітейн, Конн.
— відограє —
„ЦИГАНКА КРАСАВИЦЯ"
комедія в 3-ох актах
В НЕДІЛЮ, 11. ЖОВТНЯ, 1925
Год. 7.30 вечір. — Укр. Галя.
Вступ 50 центів.
Запрашаєсь всіх до численної участи.
234-36 **Комітет.**

ПОЗІР! НЮ ЙОРК! ПОЗІР!
ЗАХОДОМ ТОВ. „КУПЧИНЦІ"
— устроюється —
ВЕЛИКИЙ БАЛЬ
в Укр. Робіт. Домі,
„MANHATTAN LYCEUM"
66-68 E. 4th St., New York, N. Y.
В НЕДІЛЮ, 11. ЖОВТНЯ, 1925
Початок о год. 2-ій пополудні.
Вступ 50 центів.
Вп. Родимці! Цим тов. „Купчинці" з Ню Йорку запрошує Вас до участи в цім підприємстві, з котрого весь дохід піде на поміч збідованому селу, яке потребує помочі ві всех діяльних культурного життя.
Сподіємось, що Шановні Громадяни поможуть в змаганнях згаданого Товариства в користь рідного краю.
За добру забаву ручить:
234,36 **Комітет.**

ЯК НАЙДЕНО ПЕРШЕ ЗОЛОТО В АВСТРАЛЇ?

Перший кусень золота в Австралії найшов один бушмен. Коли він побачив, що його пан числить золоті гроші, сказав, що має великий кусень такого жовтого матеріялу і приніс би його свому панові, коли пан йому за це дасть пару нових штанів. Погодилися. Бушмен пійшов і повернув із ґрунду золота. Важила вона 106 фунтів а варта була яких 28 тисяч на всі африканські діялекти. Разом знає 40 мов.

ЗАГАДОЧНА ПРИГОДА.

В старій шведській династії приключилася така дивна пригода. Є про неї списаний урядовий протокол, що переховується в державному архіві в Стокгольмі.

Шведську королеву Ульриха померла підчас подорожі, яку відбувала по своїй державі. Тіло королевої уложили на катафальку в отвертій труні в каплиці, цебто в салі вибитій чорною матерією. Саля була освічена рясно восковими свічками. Відділ прибічної сторожі сповняв у сусідній світлиці почесну службу біля мерця.

Пополудні ввійшла до кімнатки, сусідуючої з світлицею, в якій було тіло королевої, ґрафиня Стенбок, перша двірська дама, що тішилась special ною ласкою королевої. Командант прибічної ґвардії пі дійшов до неї, щоби поздоровити її і відпровадити її до тіла королевої. Потім командант відійшов, полишаючи ґрафиню саму біля тіла. Нараз запанувала мертвецька тиша. Всі приписували це великому болеви ґрафині. Офіцери прибічної сторожі ждали добру хвилю, не входили до салі, щоби не перепиняти молитвам ґрафині. Але що ґрафиня довгий час не вертала, почали побоюватися, що може вона зімліла, або щось инше приключилося їй. Тому капітан відчинив двері від каплиці і ввійшов. Але в цюж мить подався начад переляканий, побіглий. Всі инші офіцери прискочили до нього й на превеликий жах побачили виразно перед відчиненими дверми, що королева стояла при своїй труні, обнявши щиро ґрафиню. Здавалося, начеб вона буяла у воздусі, ставалася щораз виразнійша, а вкінці начеб розпливалася в густій мряці. А як ця мряка розділилася і розпилася, то бачили мертве тіло королевої, що лежало як і передше на катафальку. (Бо треба запримітити, що і підчас тої заяви земське тіло лежало спокійно на катафальку. Одначе тепер уже не було ґрафині Стенбок; зникла в загадочний спосіб. Всюди перешукали, цілу палату, та даремно. Не було й сліду ґрафині. Післали спішно післанця з тою дивною вісткою на стокгольмський двір і довідалися, що ґрафиня Стенбок взагалі не кидала Стокгольму, але померла саме в тій хвилі, як її бачили офіцери прибічної сторожі в раменах покійної королевої.

Списали докладний протокол про цю подію з підписами всіх офіцирів, які були присутні при цій дивній пригоді. Той цікавий документ іще нині переховується в шведськім королівськім архіві. До протоколу додано ще й зізнання капітана прибічної сторожі, нібито якусь тайну, що її виявила йому ґрафиня, заки ввійшла до каплиці.

ЖІНКА, ЩО ГОВОРИТЬ 40 МОВАМИ.

В Нюгем-Коледж у Лондоні викладає італійську і французьку літературу професорка Алісія Вернер. Святкувала саме 40-літній ювилей своєї педаґоґічної праці. То не було би ще ніщо надзвичайного. Цікавійше це, що пані Вернер говорить 40 мовами (коли славнозвісний кардинал Мезофантій говорив лише 30 мовами!). Пані Вернер знає всі культурні мови, а крім своєї матірної мови говорить бездоганно ще: французькою, італійською, еспанською, португальською, німецькою, голяндською, данською, російською й хорватською! Але спеціяльністю її наукових праць є африканські діялекти, які за час побуту в Африці залюбки студіювала. Вона одинока жінка в світі, що знає всі африканські діялекти племен, які є під анґл. протекторатом. Перекладні св. письмо на всі африканські діялекти.

ДРІБНІ ОГОЛОШЕННЯ.

НА ПРОДАЖ гросерня і бучерня в Нюарку, чотири кімнати до мешкання і ґараж; рент $50, ліс на 5 літ. Голоситися під ч. **258 WILSON AVENUE, KEARNY, N. J.** 231-36

ПОШУКУЮ старшої женщини або дівчини до опіки дітий. Платня після умови. Голоситись листовно або особисто до: 233-36
H. MYKYTYN,
519 Hunt St., Central Falls, R. I.

САМОТНИЙ пошукує спільники з невеликою готівкою, котраби хотіла взяти в ресторації, в лінах від 20 до 30 літ. Інтересовані можуть зголосить листовно або особисто вечером від 8—9, а в неділю 4—5 пополудни. **O. П., c/o Grocery Store, 159 E. 4th St., New York, N. Y.** 234-36

ПОТРІБНО дженітора до зарядку дому (tenement house). Голоситися під ч. **49 SUSSEX STREET, JERSEY CITY, N. J.** 234-36

ПЕТРО ПУЦІЛА, сторник з Дітройт з р. 1914 у своїй справі звольнить голоситися до: **UKRAINIAN CATH. OFFICE, 9211 Chauncey Ave., Chicago, Ill.** 234-37

НА ПРОДАЖ гросерня в добрім положенню між Українцями. Продам з причини іншого бизнесу. Голоситися **GROCERY, 159 E. 4th St., New York, N. Y.** 235-36

НА ПРОДАЖ реставрант, добрий інтерес, всі уліпшення. Голоситися ч. **112 VAN BUREN ST., NEWARK, N. J.** 235-37

ВЕЛИКА НАГОДА ДЛЯ ІНТЕРЕСОВАНИХ.
Тисячу долярів дешевше продам гросерню і делікатесен штор по причині випадку; ліс на 5 літ, інтерес добрий межи своїми людьми, перворядний дім 9 кімнат, електрика, ґез, ориґінальна, вода, ванна, велике подвіррє, де можна тримати пару сот курий, інтерент $55 місячно, приходить, а певно не пожалуєте, а ручу за певність.
REAL ESTATE,
734 So. Second St., Philadelphia, Pa. 235-37

ПРЕЗЕНТ
Хто надішле мені десять добрих адресів своїх знакомих, той дістане слідуючою почтою в презенті дуже гарну народну памятку.
FRANK RUK,
331 E. 8th St., New York City.

НОВІСТЬ!
Нагніти (Corns & Callouses) можна усунути без бритви чи ножа. Уживайте „Університаський Крем Пластер" після долученого пункту. Ціна лише по 25 центів, за шість пачок $1.25. На спробу (Sample) посилається даром тому, хто пришле 5 цент. марку почтову на оплату пересилки. — Пишіть на адресу: 234-
UHORCHAK'S PHARMACY,
216 Washington St., Jersey City, N. J.

НОВЕ ПІРЯ НА ПОСТЕЛІ
Не видайте дні цента допоки не дістанете ціни Нового Сантарного Піря на постелі і подушки впрост з нашої фабрики. Ви здивуєтеся, коли порівняєте його з иншим. Ми оплатимо пересилку і дамо Вам його на десять денну пробу. Відповіння і чесна обслуга гарантована. Понад 12 літ в бизнесі. Пишіть сейчас по дарову книжку дешевстий і зразки піря. **AMERICAN FEATHER & PILLOW CO., Dept. 60, Nashville, Tenn.**

М. ПОСТОЛОВСЬКИЙ
МАЛЯР
КОНТРАКТОР
виконує малярські роботи.
337 E. 9th St.,
NEW YORK CITY
Tel.: Lexington 7978
Тут знаходиться і електричний майстер.

Агенти — Пишіть по Дарові Зразки. Продавайте Медісон „Better-Made Сорочки великої фабрики впростносчим їх. Не треба грошей або знаний. Багато заробляє $40 тижнево і більше. MADISON SHIRT COMPANY, 564 Broadway, New York. 171—

ПАТЕНТИ
ВИНАХІДНИКИ! В справах патентових радайтеся до нас для скорого полагодження Вашої справи. Кожда справа полагоджується особисто. Наш досвід многих літ є для Ваших услуг. Підручник і зразкові знимки даром.
BRYANT & LOWRY
Registered Patent Attorneys
310 VICTOR BLDG.,
WASHINGTON, D. C.

ЮЛІЯ ЯРЕМА
РУСЬКИЙ ПОГРЕБНИК
ВИКОНУЄ КЕРИЧ НА ВЕСІЛЯ, ХРЕСТИНИ І ВСЯКІ ДРУГІ ЗАБАВИ.
1888 E. 55-TH, NEW YORK CITY.